

EUROPA FOR FOLKET

Kronik, Berlingske Tidende, 28. juni 2008

EU. Vejen frem er den lette føderation, Det Europæiske Folkeforbund. Derved har vi for første gang et konkret, konstruktivt og krystalklart mål for Europas fremtid. Et mål vi kan være fælles om. Et mål vi tør stemme om.

Af Asger Aamund

For en uge siden havde universitetslektor Marlene Wind en kommentar her i bladet, hvor hun kategorisk afviser, at Lissabon traktaten hører hjemme i en folkeafstemning. Det kan der jo være noget om, hvis man så gerne vil have traktaten igennem, uanset hvad vælgerne i EU mener. Nu er Lissabon traktaten i forskellig indpakning ellers blevet jordet tre gange ved folkeafstemninger i Frankrig, Holland og Irland, men Marlene Wind er udstyret med perfekt tunnelsyn på begge øjne og lader sig derfor ikke forvirre af kendsgerningerne: »Det er galimatias at sende den slags traktater til folkeafstemning,« fastslår Wind, som dermed belærer os om, at folkestyret er for vigtigt, til at man kan overlade det til folket. Så vidt vides har lektor Wind endnu ikke ytret sig mod afholdelsen af folketingsvalg og kommunevalg. Men med den indstilling kan det jo komme når som helst. Indtil videre må vi så tøvende gå ud fra, at danske vælgere er kloge nok til et folketingsvalg, men for dumme til et EU-valg.

Den vigtigste folkeafstemning i Danmark siden vedtagelsen af grundlovsændringen i 1953 var afstemningen om det indre marked i 1986. Det var et skæbnevalg ved korsvejen mellem et fremtidigt Danmark, hvor hjemlige politikere suverænt styrer økonomi og samfund, og et Danmark som en del af en international markedsplads, hvor danske politikere reelt ville tabe den totale magt over samfundsudviklingen. Det blev som bekendt et »ja«, en folkelig forpligtelse til internationalt fællesskab og en fri økonomi. Og det var en konservativ statsminister Poul Schlüter, der ikke anså EU-folkeafstemninger som »galimatias«, men som et folkeansvar, som trygt lagde afstemningen ud til os enfoldige vælgere, hvad vi ikke senere har haft grund til at fortryde.

I det hele taget har hverken danskerne eller de øvrige EU-borgere haft problemer med det økonomiske samarbejde. Derimod har det politiske projekt haft en langstrakt, smertefuld fødsel og en vanskelig barndom. En forældreløs stakkel, ugleset og udstødt af de toneangivende europæiske politikere, der ellers skulle have gået foran, vist vejen og skabt tillid blandt Europas borgere. Kun et par ansvarsbevidste onkler som Uffe Ellemann og Joschka Fischer holdt af den grimme ælling og turde bekende sig til den enkle sandhed, at et stærkt Europa er et Europa, der bygger på politisk solidaritet og geopolitisk gennemslagskraft. Et Europa, der er andet og mere end en markedsplads. Men Europas vælgere er ængstelige ved det politiske projekt, fordi deres politikere også er det.

Lissabon-traktaten er i virkeligheden et betydeligt skridt fremad mod et mere borgervenligt EU. Problemet er bare, at for 20 siden ville traktaten have været tidssvarende, og den ville have udgjort grundstenen under udviklingen af et demokratisk folkeligt rodfæstet EU. I dag er traktatens fremtid allerede blevet fortid på grund af Europas tiltagende regionalisering, på grund af den accelererende integration af erhvervsøkonomien og ikke mindst på grund af EU-borgernes stadig mere frihedssøgende adfærd.

Europas borgere er nemlig på vej fra en socialdemokratisk grundholdning til en liberal.

Kig bare på Europakortet. Skotland er de facto blevet en selvstændig nation, Belgien er nu en forbundsstat, Catalonien har fået grønlandsstatus i det spanske rige. I Frankrig er Korsika på vej mod regionalt selvstyre. Norditalien ser sig selv som et slags fristat, det samme gør de tyske delstater, der med Bayern i spidsen mere opfatter sig som selvstændige EU-regioner end som tyske delstater.

Overalt i EU fosser magten ud af de nationale parlamenter, ud i regionerne, ud i hjemstavnene, ud i virksomhederne, ud til borgerne.

Magtens fission er ikke et led i en politisk plan, men er et resultat af EU-borgernes markant ændrede adfærdsmønster gennem de sidste 20 år. For eksempel ved vi fra patientadfærdsundersøgelser, at for kun en halv generation siden var patienten underdanig og autoritetssøgende. I dag er patienten autoritetsutro. Den nye patient ser lægen som rådgiver og sig selv som beslutningstager. Da patienten også er vælger og forbruger og familiemedlem, ser vi den samme kritiske indstilling gentage sig i alle vore samfundsroller. Den nye europaborger opfatter ikke mere staten som den øverste autoritet, men som en serviceproducent, hvis råd og ydelser man kan vælge eller fravælge.

En politisk integrationsproces, der ikke imødekommer denne udvikling, er dømt til at mislykkes. Det haster med det EU-politiske reformarbejde, fordi den økonomiske integration er med accelererende hastighed milevidt foran den politiske. I sin visionære tale på Humboldt universitetet i maj 2000 løftede den tyske udenrigsminister Joschka Fischer sløret for en føderation, der kunne fungere, og som er folkeligt rodfæstet. I Humboldt talen slår Fischer fast, at EUs udvidelse betyder, at EUs institutionelle opbygning må tages op til revision. Ifølge Fischer må en ændring af EUs institutioner føre til en »omdannelse fra en union af stater til den fulde parlamentarisering i form af en europæisk føderation, hvilket Schumann krævede for 50 år siden. Og det betyder intet mindre end et europæisk parlament og en europæisk regering, som virkelig udøver lovgivende og udøvende magt i føderationen. Denne føderation skal være baseret på en forfatningstraktat.«

Fischer forestiller sig, at den lovgivende magt skal udgøres af et tokammersystem, hvor det ene kammer vælges af de europæiske borgere, og det andet repræsenterer nationalstaterne.

Men hvad Fischer nok ikke havde forestillet sig er, hvor begrænset, hvor slankt og hvor minimalt det ansvar er, som de europæiske borgere vil acceptere at lægge ind i en kommende EU-regering og et EU-parlament.

Vi får aldrig den autoritetsutro frihedssøgende EU-borger til at acceptere centralbestemte politiske retningslinier for områder som skat, velfærd, undervisning, kultur, arbejdsmarked. Derimod vil der hos vælgerne være udbredt forståelse for at give Europa-regeringen et fælles føderalt ansvar for at udvikle et forsvar til beskyttelse af EUs demokratiske strukturer og økonomiske værdier. Der vil være forståelse for et fælles ansvar for terrorbekæmpelse og for en fælles udenrigs- og bistandspolitik. Vælgerne ser også gerne en EU-regering, der nedbryder de resterende handelshindringer. Fortsat føderal finanspolitik, en styrkelse af EUs konkurrenceret og etablering af fælles standarder for varer og serviceydelser er ligeledes områder, som kunne få bred EU-folkelig opbakning. Men denne konstruktion, som man kunne kalde Det Europæiske Folkeforbund, EU som europæisk Federation Light, kommer kun til at flyve, hvis vi sigter mod udviklingen af et hjemstavnenes Europa bundet sammen af et stærkt, men smalt bånd i toppen. De forbenede antieuropæere vil være afvisende, men de ansvarsbevidste nej-sigere og skeptikere vil kunne tilslutte sig et forslag, der mindsker tvivlen og øger håbet om et Europa i samarbejde uden skår i borgernes frihed.

Vejen frem er den lette føderation, Det Europæiske Folkeforbund. Derved har vi for første gang et konkret, konstruktivt og krystalklart mål for Europas fremtid. Et mål vi kan være fælles om. Et mål vi tør stemme om.